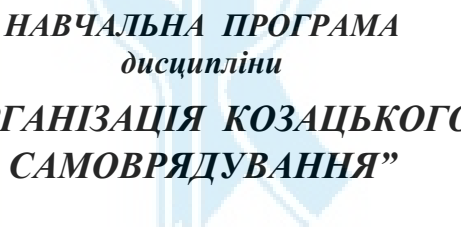

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ КОЗАЦЬКОГО
САМОВРЯДУВАННЯ”
(для спеціалістів)

МАУП

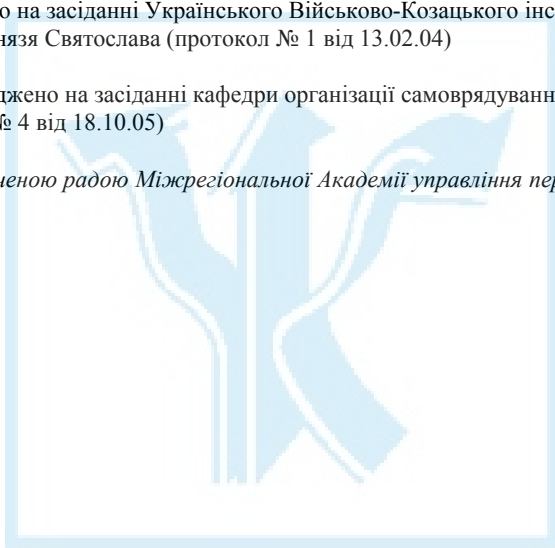
Київ 2005

Підготовлено кандидатом хімічних наук, Отаманом Наукової Управи, генерал-хорунжим Українського козацтва *М. О. Гордієнком*

Затверджено на засіданні Українського Військово-Козацького інституту ім. Великого князя Святослава (протокол № 1 від 13.02.04)

Перезатверджено на засіданні кафедри організації самоврядування (протокол № 4 від 18.10.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гордієнко М. О. Навчальна програма дисципліни “Організація козацького самоврядування” (для спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Організація козацького самоврядування”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт (рефератів), питання для самоконтролю студентів, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Здобуття Україною незалежності, перехід до інформаційного і демократичного суспільства інтелектуальних цінностей і ринкових відносин поставило питання про систему організації держави і суспільства на демократичних засадах. Проблеми економічної, політичної, військової і соціальної структурної трансформації держави спричинили кризові явища, хаотичність розвитку суспільних процесів, зубожіння громадян, зміну соціальних цінностей. Внутрішній розлад поглиблюється зовнішніми процесами глобалізації. Володіючи могутнім науково-технологічним, інтелектуальним, виробничим, кадровим і військовим потенціалом, Україна животіє серед відсталих держав. Однак більшість цих проблем можна вирішити за рахунок відродження і зміцнення української національної ідеї, традиційних структур козацької демократії, які формують сукупний розум і колективний інтелект, який, згідно з висновками провідних вчених, розвивається за законами синергетики — науки про самоорганізацію і саморегуляцію, про регулювання замість управління.

Козацьке самоврядування засноване на принципах самоорганізації, самозабезпечення і самодостатності. Саме ці принципи зробили українське козацтво непереможним і величним у середньовічну та ранньомодерну добу всесвітньої історії. Сучасний досвід самоврядування громадських організацій Українського козацтва свідчить про великі можливості у вирішенні економічних проблем нашого суспільства, сприянні обороноздатності Збройних сил України, працевлаштуванні звільнених у запас військовослужбовців тощо.

Мета навчальної програми “Організація козацького самоврядування” — ознайомити студентів з історичними традиціями, сучасним досвідом, науково-організаційними засадами і технологією козацького самоврядування.

Основними завданнями курсу є вивчення засад науково-організаційної і консультативно-методичної діяльності зі створення козацького і громадського самоврядування.

Навчальна дисципліна “Організація козацького самоврядування” є обов’язковим предметом, що входить до програми професійної підготовки студентів Українського Військово-Козацького інституту імені Великого князя Святослава МАУП за спеціальністю “Організація козацького самоврядування”, освітньо-кваліфікаційного рівня — спеціаліст.

Програмою передбачена творча та самостійна робота студентів при вивченні курсу з організації козацького самоврядування. Система конт-

ролю навчального процесу передбачає використання таких форм, як опитування і написання наукових рефератів у системі поточного контролю; складання заліку в системі підсумкового контролю. Критерії оцінювання здобутих знань: науковий рівень знання матеріалу, аргументація, переконливість, вільне володіння матеріалом, логічне мислення, активність на заняттях.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ КОЗАЦЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ”

№ пор.	Назва теми
1	Вступ. Організація козацького самоврядування як навчальний курс
2	Козацькі традиції самоврядування і військової демократії
3	Самоврядування Запорозької Січі
4	Організація козацького самоврядування за доби Першого та Другого Українського Гетьманатів
5	Відродження місцевого самоврядування у сучасній Україні.
6	Муніципальна реформа і територіальна громада
7	Підготовка організаційних і правових основ сучасного козацького самоврядування
8	Проблеми організації самоврядування сучасного Українського козацтва
9	Духовні, моральні, культурні та освітні основи козацького самоврядування
10	Наукові основи сучасного козацького самоврядування
11	Економічне та фінансове забезпечення козацького самоврядування
12	Соціополіси і нові програмні технології для козацького самоврядування
13	Інформаційне забезпечення козацького самоврядування

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ОРГАНІЗАЦІЯ КОЗАЦЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ”

Вступ. Організація козацького самоврядування як навчальний курс

Мета і завдання курсу “Основи козацького самоврядування”. Методологія. Історичні витоки системи місцевого самоврядування в сучасній Україні. Європейські аналоги українського самоврядування. Специфіка козацького самоврядування. Основна література. Понятійний апарат.

Література [1; 15; 17; 32; 33]

Тема 1. Козацькі традиції самоврядування і військової демократії

Історичні традиції і звичаї життєустрою українського козацтва. Культ свободи і козацька демократія. Зародження та еволюція козацького самоврядування. Військова демократія як основа козацького устрою. Історичне значення козацького самоврядування і демократії. Відродження і розвиток сучасним козацтвом України козацьких традицій самоврядування.

Література [8; 15–17; 33; 37]

Тема 2. Самоврядування Запорозької Січі

Виникнення Запорозької Січі. Самоорганізація, самозабезпечення, самодостатність козацького самоврядування. Організаційна і функціональна структура Січі. Вільне самоврядне товариство воїнів-промисловиків. Побратимство запорожців. Січове товариство — основа козацького самоврядування. Козацька самоврядна система наприкінці XVI–XVII ст. Самоврядування паланок Запорозької Січі у XVIII ст. Козацька громада.

Література [8; 17; 21; 33; 36; 38]

Тема 3. Організація козацького самоврядування за доби Першого та Другого Українського Гетьманатів

Давньоруські традиції самоврядування козацької України. Міське та сільське самоврядування за середньовіччя та ранньомодерного часу.

Магдебурзьке право. Вибори отаманів українських міст і сіл у XVI–XVII ст. Козацьке самоврядування у часи Першого Українського Гетьманату (1648 р. — кінець XVIII ст.). Основи козацького самоврядування згідно із Конституцією України 1710 р. Відновлення традицій козацького самоврядування в Україні у 1917 р. Органи самоврядування козацтва за доби Другого Українського Гетьманату.

Література [11; 12; 15; 17; 20; 33; 36]

Тема 4. Відродження місцевого самоврядування у сучасній Україні. Муніципальна реформа і територіальна громада

Сучасний стан і напрямки гармонізації відносин і підвищення рівня розвитку в системі “держава — громадянське суспільство — особистість”. Закони України щодо місцевого самоврядування. Напрямки інноваційного розвитку держави та суспільства. Забезпечення стандартів якості життя і діяльності громадян. Європейський досвід самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Представницькі органи самоврядування. Органи самоорганізації населення. Муніципальна реформа. Муніципалітет. Територіальна громада та її статут.

Література [2; 3; 15; 20; 24; 32]

Тема 5. Підготовка організаційних і правових основ сучасного козацького самоврядування

Вивчення вітчизняного та зарубіжного законодавства щодо самоврядування. Козацьке самоврядування — основа громадянського суспільства України. Нормативні документи Українського козацтва. Підготовка правових основ сучасного козацького самоврядування. Участь громадських організацій Українського козацтва у розвитку держави, суспільства та особистості. Створення і становлення територіальних громад козацького самоврядування. Засвоєння статутного права. Комуналізація майна і землі територіальних громад. Правові засади створення Чернігівського муніципального козацького самоврядування та його визнання місцевою владою. Врегулювання статусу діячів сучасного козацького самоврядування. Напрямки вдосконалення правових засад козацького самоврядування.

Література [1–4; 6; 15; 21; 28; 32; 36]

Тема 6. Проблеми організації самоврядування сучасного Українського козацтва

Відродження Українського козацтва, його визнання і підтримка громадянами України. Становлення громадянського суспільства у контексті утвердження громадських організацій Українського козацтва. Особливості етапу формування цілей, завдань програми організації козацького самоврядування та вироблення стратегії його діяльності. Використання козацьких історичних традицій при створенні концепції територіальної самооборони України. Проблеми самоврядування сучасного Українського козацтва. Практичний досвід і результати діяльності Чернігівського муніципального козацького самоврядування. Впровадження Українським козацтвом системи громадських слухань, громадських ініціатив, громадського контролю тощо. Створення програми консультативної допомоги щодо розвитку козацького і громадського самоврядування.

Література [4; 6; 8; 27–29; 33; 36]

Тема 7. Духовні, моральні, культурні та освітні основи козацького самоврядування

Духовні основи козацького самоврядування. Релігія і моральні закони у створенні системи сучасного козацького самоврядування. Гармонізація духовного і побутового. Козацькі цінності, традиції, звичаї. Проведення культурних, освітянських, пропагандистських і просвітницьких заходів діячами козацького самоврядування. Козацька педагогіка і козацьке самоврядування. Значення військово-патріотичного виховання у діяльності територіальних громад.

Література [18; 33; 34; 36]

Тема 8. Наукові основи сучасного козацького самоврядування

Козацьке самоврядування як складний механізм самоорганізації і спільної саморегуляції. Директивне управління адміністративного соціуму і регуляції самоорганізації соціуму. Закони самоорганізації структур Українського козацтва. Синергетика. Технології регуляторної політики адаптивного розвитку козацького самоврядування. Використання історичного досвіду у виробленні наукових основ козацького самоврядування. Наукове забезпечення діяльності Чернігівського муніципального козацтва. Нові наукові напрямки забезпечення життєздатності і виживання в умовах козацького самоврядування. Наукознавство, інтелектика, біо-

інформатика людини. Засвоєння наукових новацій діячами козацького самоврядування.

Література [9; 19; 29; 31]

Тема 9. Економічне і фінансове забезпечення козацького самоврядування

Економічне самозабезпечення козацького самоврядування. Участь структур козацького самоврядування у створенні і функціонуванні вільних економічних зон. Досягнення громадських організацій Українського козацтва у справі вирішення прибутковості виробничих, промислових і землеробських завдань. Постачання Збройним силам України продуктів структурами козацького самоврядування. Виробнича, підприємницька, фінансова діяльність з метою отримання фінансових ресурсів для забезпечення діяльності козацького самоврядування. Козацька фінансова система “Трансфер-банк” для козацького самоврядування. Можливості вирішення проблеми працевлаштування звільнених з силових структур. Вирішення завдань ефективного землеробства агропромислового комплексу України. Створення козацьких паланок для вирішення землеробських проблем і поземельних відносин. Співпраця органів козацького самоврядування зі сферою виробництва і підприємництва. Бізнес-план діяльності козацького самоврядування. Управління персоналом козацького самоврядування.

Література [9; 14; 25; 26; 30; 35]

Тема 10. Соціополіси і нові програмні технології для козацького самоврядування

Соціополіси — осередок інноваційного розвитку суспільства для здійснення стратегії випереджаючого розвитку. Сучасне козацьке самоврядування і створення системи соціополісів. Історичні традиції українського козацтва та їх використання при створенні нових технологій. Значення утворення соціополісів для здорового способу життя. Забезпечення продуктами оздоровчого харчування, чистою водою, створення столів замовлень тощо. Система САПРАДО. Значення нових технологій у становленні козацького самоврядування. Проблема трансформації підрозділів і організації козацького самоврядування. Програма викладання дисциплін, пов'язаних з козацьким і громадським самоврядуванням. Програми створення та підтримки організаційних і функціональних структур козацького самоврядування.

Література [9; 10; 18; 19; 22]

Тема 11. Інформаційне забезпечення козацького самоврядування

Роль інформації як консолідуючого чинника успішної діяльності в ринкових умовах. Інформатизація муніципальної діяльності та управління розвитком структур козацького самоврядування. Відпрацювання механізмів інформаційної взаємодії влади і органів козацького самоврядування. Інформаційна, аналітична, прогностична діяльність козацького самоврядування для забезпечення маркетингу, дистрибуції, логістики, моніторингу економічного успіху.

Література [13; 33; 34]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота передбачає самостійне виконання студентами завдань за темами дисципліни і поглиблене вивчення ними основ козацького самоврядування. Виконанню контрольної роботи передують добір і поглиблене вивчення студентами спеціальної літератури, фактичного матеріалу з проблем історії та сучасного розвитку козацького самоврядування. Після цього студенти складають робочий план контрольної роботи, що включає розгляд логічно взаємопов'язаних двох-трьох питань за темою роботи. Розкриваючи зміст питань, бажано зазначити актуальність теми, навести історіографію питання, викласти основний фактичний і теоретичний матеріал, а також питання, що потребують подальшого вивчення. Наприкінці роботи студенти формулюють власні висновки щодо конкретної теми з основ козацького самоврядування, а також наводять список використаної літератури.

Обсяг реферату (контрольної роботи) — 10–15 друкованих аркушів формату А4.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТИВ)

1. Історичні витоки системи місцевого самоврядування в сучасній Україні.
2. Давньоруські традиції самоврядування козацької України.
3. Культ свободи і козацька демократія.
4. Зародження та еволюція козацького самоврядування.
5. Військова демократія як основа козацького устрою.
6. Відродження і розвиток сучасним козацтвом України козацьких традицій самоврядування.
7. Вільне самоврядне товариство воїнів-промисловиків.

8. Січове товариство — основа козацького самоврядування.
9. Самоврядування паланок Запорозької Січі у XVIII ст.
10. Козацьке самоврядування у часи Першого Українського Гетьманату (1648 р. — кінець XVIII ст.).
11. Основи козацького самоврядування згідно із Конституцією України 1710 р.
12. Відновлення традицій козацького самоврядування в Україні у 1917 р.
13. Органи самоврядування козацтва за доби Другого Українського Гетьманату.
14. Європейська хартія місцевого самоврядування.
15. Система місцевого самоврядування.
16. Органи самоорганізації населення.
17. Муніципальна реформа.
18. Територіальна громада та її статут.
19. Підготовка правових основ сучасного козацького самоврядування.
20. Створення і становлення територіальних громад козацького самоврядування.
21. Напрямки вдосконалення правових засад козацького самоврядування.
22. Проблеми самоврядування сучасного Українського козацтва.
23. Козацька педагогіка і козацьке самоврядування.
24. Значення військово-патріотичного виховання у діяльності територіальних громад.
25. Козацьке самоврядування як складний механізм самоорганізації і суспільної саморегуляції.
26. Економічне самозабезпечення козацького самоврядування.
27. Управління персоналом козацького самоврядування.
28. Програми створення та підтримки організаційних і функціональних структур козацького самоврядування.
29. Інформатизація муніципальної діяльності та управління розвитком структур козацького самоврядування.
30. Механізми інформаційної взаємодії влади і органів козацького самоврядування.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Специфіка козацького самоврядування.
2. Зародження та еволюція козацького самоврядування.
3. Історичне значення козацького самоврядування та демократії.
4. Самоорганізація, самозабезпечення і самодостатність козацького самоврядування на Січі
5. Побратимство запорожців.
6. Козацька самоврядна система наприкінці XVI — XVII ст.
7. Козацька громада.
8. Міське та сільське самоврядування за середньовіччя та ранньомодерного часу.
9. Магдебурзьке право.
10. Вибори отаманів українських міст і сіл у XVI — XVII ст.
11. Відновлення традицій козацького самоврядування за часів Другого Гетьманату.
12. Закони України щодо місцевого самоврядування.
13. Представницькі органи самоврядування.
14. Органи самоорганізації населення.
15. Муніципалітет.
16. Територіальна громада та її статут.
17. Нормативні документи Українського козацтва.
18. Участь громадських організацій Українського козацтва у розвитку держави, суспільства та особистості.
19. Створення і становлення територіальних громад козацького самоврядування.
20. Врегулювання статусу діячів сучасного козацького самоврядування.
21. Становлення громадянського суспільства у контексті утвердження громадських організацій Українського козацтва.
22. Використання козацьких історичних традицій при створенні концепції територіальної самооборони України.
23. Створення програми консультативної допомоги щодо розвитку козацького і громадського самоврядування.
24. Духовні основи козацького самоврядування.
25. Проведення культурних, освітянських, пропагандистських і просвітницьких заходів діячами козацького самоврядування.
26. Козацьке самоврядування як складний механізм самоорганізації і суспільної саморегуляції.

27. Технології регуляторної політики адаптивного розвитку козацького самоврядування.
28. Нові наукові напрямки забезпечення життєздатності і виживання в умовах козацького самоврядування.
29. Наукознавство, інтелектика, біоінформатика людини.
30. Засвоєння наукових новацій діячами козацького самоврядування.
31. Постачання Збройним силам України продуктів структурами козацького самоврядування.
32. Козацька фінансова система “Трансфер-банк” для козацького самоврядування.
33. Фінансове забезпечення козацького самоврядування.
34. Бізнес-план діяльності козацького самоврядування.
35. Значення утворення соціополісів для здорового способу життя.
36. Система САПРАДО.
37. Інформаційна, аналітична, прогностна діяльність козацького самоврядування.
38. Маркетинг козацького самоврядування.
39. Моніторинг діяльності структур козацького самоврядування.
40. Козацьке самоврядування — основа громадянського суспільства України.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Конституція України*. — К., 1997.
2. *Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”*. — К., 1997.
3. *Закон України “Про столицю України місто-герой Київ”*. — К., 1999.
4. *Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва*: Указ Президента України. — К., 1995.
5. *Про День Українського козацтва*: Указ Президента України. — К., 1999.
6. *Про Національну програму відродження та розвитку Українського козацтва на 2002–2005 роки*: Указ Президента України. — К., 2001.
7. *Національна програма відродження та розвитку Українського козацтва на 2002–2005 роки*. — К., 2001.
8. *Андрущенко В., Федоров В.* Запорозька Січ як український феномен. — К., 1995.
9. *Гордиенко Н. А.* Инженерные центры — прогрессивная форма укрепления интеграционных связей науки с производством. — К.: Знание, 1987.

10. *Гордієнко М.* Ніжинський досвід здійснення Міжнародного проекту ВООЗ “Міста здоров’я”. — К.; Ніжин, 2000.
11. *Горобець В.* Політичний устрій українських земель у другій половині XVII–XVIII ст. — К., 2000.
12. *Гуржій О., Чухліб Т.* Гетьманська Україна. — К., 1999.
13. *Добров Г. М., Гордиенко Н. А. и др.* Методические рекомендации по аттестации научных организаций. — К., 1988.
14. *Друкер П. Ф.* Задачи менеджмента в XXI веке. — М.; СПб., 2000.
15. *З історії самоврядування та демократії у Києві (від княжої доби до нашого часу) /* За наук. ред. Т. Чухліб. — К., 2000.
16. *Івакін Г. Ю.* Історичний розвиток Києва (XIII — середина XV ст.). — К., 1996.
17. *Історія України /* За ред. В. Смолія. — К., 2000.
18. *Интеллектуальная собственность.* — К., 1999.
19. *Кайданова Л. Г., Мушко З. М.* Модульна технологія навчання. — Харків, 2002.
20. *Круглова Т. А.* Магдебургское право в Киеве: поиск точки отсчета. — К., 1999.
21. *Мартынченко В., Хабаров В.* Казачество Украины: происхождение и становление. — Николаев, 2001.
22. *Марчук Є.* Україна: нова парадигма поступу. — К., 2001.
23. *Муниципальный рух України: досвід та перспективи розвитку.* — К., 2000.
24. *Муниципальная инициатива.* — Николаев, 1999.
25. *Ніколаєв В. П.* Теорія людського капіталу і економіки освіти. — К., 1995.
26. *Салига С. Я.* Основи менеджменту. — К., 1994.
27. *Січовий колегіум.* — Запоріжжя, 1993.
28. *Статут Українського козацтва.* — Львів, 1999.
29. *Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти.* — К., 2001.
30. *Стюарт Томас.* Богатство от ума. — Минск, 1998.
31. *Сучанов В. Й.* Основи синергетики. — К.: Береги, 2001.
32. *Ткачук А., Аграноф Р., Браун Т.* Місцеве самоврядування: світовий і український досвід. — К., 1997.
33. *Українське козацтво.* Мала енциклопедія. — Запоріжжя, 2000.
34. *Українська ідея.* Перші речники. — К., 1994.
35. *Фостер Р.* Обновление производства: атакующие выигрывают. — М.: Прогрес, 1987.

36. *Шляхетні корені Українського козацтва* — Донецьк, 2001.
37. *Щербак В.* Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV — середина XVII ст. — К., 2000.
38. *Яворницький Д.* Історія запорозьких козаків. — Львів, 1991. — Т. 1–3.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Організація козацького самоврядування”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Організація козацького самоврядування”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	9
Теми контрольних робіт (рефератів).....	9
Питання для самоконтролю студентів	11
Список рекомендованої літератури.....	12

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерне верстання

Н. В. Медведєва
С. Г. Рогузько
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1541

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП